

Breve til Petersen – Venskab og »gode« råd

af Lone Fallentin

En lille samling breve er fundet i gemmerne på Taasinge Lokalhistoriske Arkiv. Brevene er sendt fra Amtsvejsinspektør Peter Husen i Svendborg til vennen, godsinspektør Jens Chr. Petersen ved Valdemars Slot. Petersen boede i den gamle godsforvalterbolig, Peder-skovgaard. Vennekredsen bestod desuden af »Skovuglen«, som tolkes til at være skovfoged ved Valdemars Slot, Valdemar Julius Nielsen, doktor Christian Bentsen fra Troense og »Vandmanden«/»Færgekarlen«, som tolkes til at være Lars Rasmussen Møller, Vindeby Færg-egaard. Aldersfordelingen på personerne: Peter Husen f. 1822, Lars Rasmussen Møller f. 1827, Jens Chr. Petersen f. 1837, Christian Bentsen f. 1843, Valdemar Julius Nielsen f. 1844.

Jagt var vennernes store fælles interesse. Af brevene fremgår det, at mormonerne var blandt tidens samtaleemner. En nyskabelse var jernbaneforbindelsen mellem Svendborg og Odense, den åbnede i 1876, så det fra da af blev muligt at tage toget frem for hestevogn bl.a. til den årlige »fugleskydning« i Kværndrup. Danserrestauranten »Terpsichore« (note 1), som åbnede i 1880 i Troense, bliver også nævnt.

P. Husen

Amtsvejsinspektør

Svendborg, d. 10. august 1880

*Til udenrigsminister Petersen
for de indre anliggender på Thorseng
Deres Gevaltighed*

Herved meddeles Deres Durshlauchlighed, at det Kgl. Ministerium affholder dets årlige Konge-Fugleskydning i Hotel Kværndrup Kro, torsdag d. 12. august, kl. 3 efter middag.

De anmodes om at tilsige »Skovuglen« til at trække Dem herover til nævnte tid. Bøsse

Skovfoged Valdemar Julius Nielsen, Valdemars Slot. (Foto: Taasinge Lokalhistoriske Arkiv)

bedes medbragt eller i det mindste udlånt til os. Afgang fra Svendborg kl. 14.30, efter kørslen på »Nikkellei«, koldt bord 1, 50 kr., lukket vogn retur frem og tilbage, 85 øre for en velvoksen; for 2 personer 1,70 kr. Færgemanden er tilsagt.

»B. Styrelsen«.

Svendborg, d. 2 december 1881

Velbekomme Dem hr. Petersen, hvis De har spist?
Som medlem af restaurationen indbydes De, samt det andet lem, tilligemed doktor Bentzen og Færgekarlen til at deltage i en samling

*Godsforvalter Jens Chr. Petersen, Valdemars Slot.
(Foto udlånt af familie)*

*Lars Rasmussen Møller, Vindeby Færgegaard.
(Foto: Taasinge Lokalhistoriske Arkiv)*

i restaurationen, mandag aften d. 5. december kl. 7 præcis på Wandals Sal i anledning af vor højtelskede broder Isenhaards 75 års jubilæum.

Mad og 1½ (pægl?) vin koster 3 kr., hvilket jo ikke er så meget. (En pægl svarer til ca. 2,4 dl)

For arrangementets skyld lukkes døren, når klokken er slaget 7. »Vandmanden« lovede mig forleden dag at komme. Det samme har »Skovuglen« også sagt. Påklædningen ordnes på salen, men det er dog bedst at møde med underbukser på. Det øvrige behøves ikke.

10 byde og befale
kom alle 4.

»Direktionen«.

Svendborg, d. 2. december 1881

Højtelskede allerkæreste Petersen

Jeg siger, og jeg sagde, som jeg altid siger: Mange slags tak for de 2 harer.

Da jeg i en lang tid har været syg og meget lidende, har lægen forbudt mig at spise andet end haresteg, enten kogt eller stegt. Da min appetit er meget god, indser De jo nok, at det bliver vanskeligt at fange så mange harer, og da jeg gerne vil fede 1 til julen, vover jeg at spørge, om der flere gange i år bliver solgt harer fra Tåsinge. Jeg vil da gerne købe 1, lige meget om den er levende eller død. Er villig til at betale den efter levende vægt. Hvad gør man ikke for sit helbreds skyld, sagde manden, da han åd rottegift?

Allerbødigst godmorgen.

P. Husen, patient.

Svendborg, d. 30. april 1882

Kære gode Petersen

Da De sidst var hos mig, var jeg for nylig kommet hjem fra en rejse til Ny Zeeland (Sjælland), hvor jeg af helbredshensyn søgte om

en plads til min søn som vejassistent. Rejsen derover havde for en stor del nedbrudt mit helbred, hvorfor jeg konsulterede en læge derovre, der gav mig det råd, at jeg skulle gennemgå en kartoffelkur. Han anbefalede mig at begynde hver morgen med hårdkogte kartofler i 8 dage og efter denne tid variere med forskellige tillavninger i 3 uger, hvorefter kuren skulle være slut.

Jeg skulle naturligvis ligesom med kvik-sølvpiller begynde om morgenen med ½ fjer-

dingkar og ende med 1 skæppe, men i øvrigt skulle jeg overholde en streng diæt, og kun holde mig flittigt til de såkaldte gammelromere (note 2).

Det kneb i begyndelsen med de hårdkogte kartofler, og jeg kom dagligt til at veje 8 ¼ til 15 ½ pund mere, men senere gik det bedre, da jeg varierede med blødkogte, pillede, ristede, brunede og stuede kartofler, foruden kartoffelsalat og kartofler i mos, samt til dessert, kartoffelkage.

P. Husen,

Amtsværinspektør.

SVENDBORG. d. 7de Decbr. 1881.

Jætteløst allestærkede Peter Jens.

Jeg siger og jeg siger, som jeg altid siger:
Mange Blags Løb for de 2 hører.

Da jeg i en lang Tid har været syg og meget lidende, har Køgen forbudt mig at spise andet end smør, smør og smør, ender kogt eller stegt.

Da min Nysgerrighed er meget god, indførte Du jo nok at det bliver mærkeligt at se en saadan
jætte, og da jeg givene mildt færd i til fælles,
nu er jeg at spørge, om der ofte saadan bliver
følgte hører fra Thorslev. Jeg mildt da givene

Udsnit af originalt brev fra 1881. (Foto: Taasinge Lokalhistoriske Arkiv)

Jeg glæder mig overordentlig over det gode resultat, thi jeg genvandt fuldstændigt mit helbred, ligeså godt som før kurens start. Hvad der derimod har sat den tiltagende vægt tilbage, er alene ærgrelsen over, da jeg med nød og næppe kunne tilvejebringe det fornødne kvantum kartofler uden at forårsage dyrtid, så jeg mig nødsaget til i min store forlegenhed at gribe til Deres sæk med de 3 slags kartofler uden at lægge mærke til, om den første, anden eller tredje afdeling var den mest helbredende sort. Skulle jeg nu få et tilbagefald, hvad så?

Hvor stor en tjeneste kunne jeg ikke have gjort hele den kartoffelædende mormonslægt, hvis jeg nu kunne have bevist, hvilken sort der under et lignende tilfælde skulle nydes.

Det må dog bemærkes, at jeg hver aften gned hele kadaveret med sækken, hvilket om trent virkede som et Sandefjords bad, især så længe der var mange kartofler i sækken.

Når jeg nu glemte at takke dem for de 3 afdelinger kartofler, da skyldes det ikke utaknemmelighed, men ene og alene, at de hårdkogte kartofler rystede min hukommelse noget, men da de nu er blevet blødere, er hukommelsen returneret, og jeg skynder mig derfor at aflægge Dem min hjertelige taksigelse. For at De kan blive overbevist om kurens heldige virkning, bedes De tillige med en del inviterede og meget ansete læger indfinde Dem i min bolig på torsdag den 4. maj, eftermiddag kl. 4½. Kom ikke senere, thi de andre Herrers tid er meget knap.

*Stedse den samme Peter
for tiden til observation hos
læge Angelo Petersen*

Svineborg, d. 3. marts 1883

Allerkæreste Petersen

I disse bedrøvelige tider hvor man ikke kan se græsset for sne og derfor i kakkellovnskrogen bliver gennemisnet af kuldegysninger, kommer man uvilkårligt ind på mere alvorlige tanker, bl.a. – gud ved, hvordan min ven Peter har det, thi jeg ved det ikke. Jeg kom derfor i dag til at tænke på at skrive et par ord til

Dem, da disse på grund af den store afstand og det slemme havs adskillelse imellem os, hidtil har været udsat for mange hindringer i at fremkomme ad mundligt vej. Jeg ville gerne have søgt om tilladelse til at foretage en rejse til Dem, men Herre Gud, livet er os dog alle kært, og da man nu hver dag læser, at det ene store dampskib efter det andet er gået nedenunder og hjem. For familiens skyld er det en meget betænkelig sag at vove sig på en rejse med den lille Fritz Juel, og selv om man lykkelig og vel skulle have nået fastland, da er landrejsen jo også vidtløftig og farlig for sundheden, da det er sjældent, at mellemstationen »Terpsichore« er åben, så man kunne få en svingom og derved få tøet de stivfrosne lemmer op, inden rejsen kan fortsætte. Jeg har derfor tilladt mig pr. telegraf at sende Dem medfølgende lille pakke, hvis indhold just ikke er af stor værdi, men dog altid er et hjerteligt bevis på, at min ven Peter ingenlunde er en forglemt ven, og derfor vist nok vil være Dem hjertelig velkommen.

Det er nu så lang tid siden, at vi så hinanden, at jeg ikke engang rigtig kan erindre, hvilken kulør Deres hår har. Jeg har nu anlagt gråt hår, fordi det viste sig, at den mørkebrune farve, som det før havde, ikke var rigtig ægte. Dette meddeles kun, for at De ikke skal tage fejl af mig, når vi genses om ikke før så ved landmandsmødet i Aalborg, da vinteren forhåbentlig til den tid er tilendebragt.

De behøver ikke at søge efter lejlighed i Aalborg, thi jeg har lejet et af de døckerske felterte (note 3), og De kan bo hos mig.

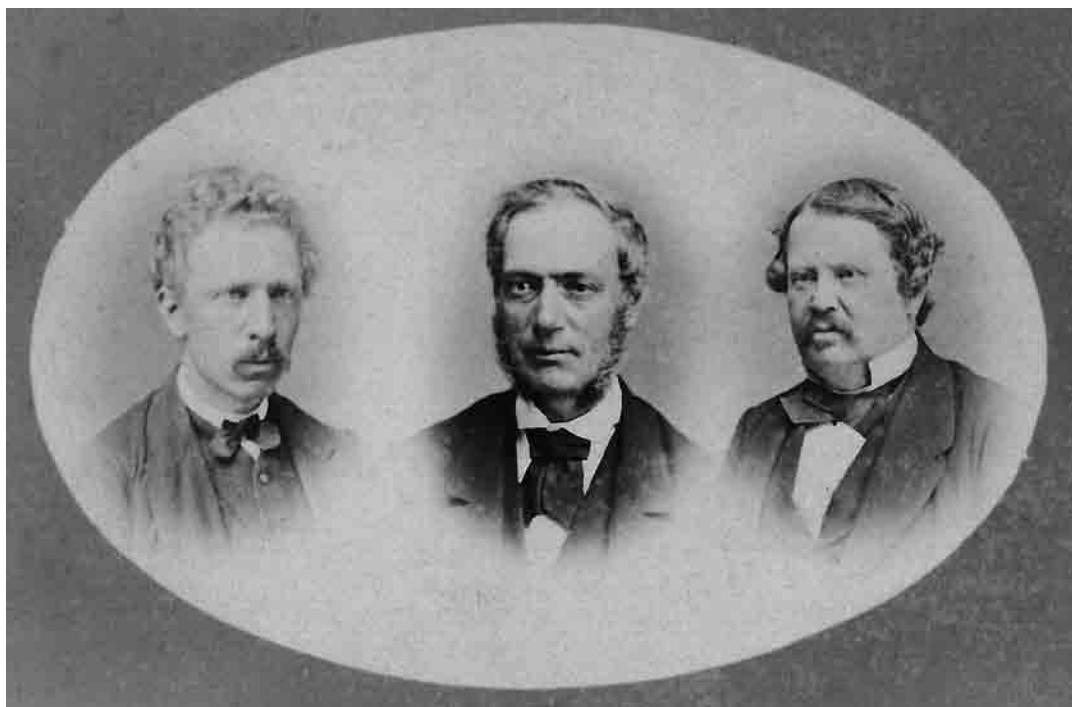
Fra Christian den 9. har jeg ikke hørt det mindste siden den aften, da De og Berg rendte dystløb imod ham. Han skulle også have været på udstillingen, men på grund af den jammerlige tilstand, hvori han siden den aften har befundet sig, må han give afkald på fornøjelsen.

De kan vistnok fra gammel tid mindes en enkemand ved navn Eckersberg, hvis kone

Dr. Christian Bendtsen i lægeboligen i Troense. (Foto: Taasinge Lokalhistoriske Arkiv)

I midten ses vejinspektør Peter Husen og til højre arkitekt Jens Juel Eckersberg. Personen til venstre er sagfører Karl Frederik Møller Schrayb. (Foto: Byarkivet i Svendborg)

er død? Som nyhed og til advarsel kan jeg meddele Dem, at han en lang tid har ligget syg. Sygdommen har sat sig i benene og skal stamme fra, at han spiste påskeæg allerede ved fastelavnstid, og det skal være meget farligt for bentøjet.

Doktor Bentzen såvel som skovridder Nielsen er jo også blandt vore venner, og jeg har derfor ikke undladt også at lade medfølge et lille mindeskrift til dem hver, og som De bedes ikke at forsmå.

Med megen tak for alt godt i fremtiden ønskes Dem en glædelig pinse, når den tid kommer, og jeg beder Dem og Deres kære kone, eller hvis De måtte være blevet mormon, da Deres kære koner, modtage en kærkommen hilsen fra alle på denne side af havet og deriblandt

Deres gamle Peter Husen

Bemærkninger: For at gøre indholdet i brevene mere læsevenligt er sprog og grammatik tilrettet mere nutidige regler.

Det kan nævnes, at Peter Husen flyttede til Svendborg i forbindelse med stillingen som amtsvejinspektør. Han fik hurtigt øje på byens skønne placering i landskabet. Der manglede dog dengang udsigtpunkter og spadse-

restier, så indbyggerne lettere kunne se de smukke omgivelser. Byen kunne også blive en attraktion for besøgende. Så sammen med amtmand Grev Brockenhuus Schack tog Peter Husen initiativ til at gøre noget ved det. I 1869 startede anlæggelsen af flere af de smukke spadserestier i Svendborg, som vi kender i dag. Peter Husen var Ridder af Dannebrog.

Noter:

- (1) Danserrestauranten Terpsichore, som var opkaldt efter dansens muse, var en ottekantet træbygning i haven bag Troense Gæstgivergård (senere Troense Badehotel).
- (2) Lægekunsten i det antikke Rom var opdelt i flere kategorier. En gruppe var den private lægekunst, som familiens overhoved, »pater familias«, klarede og selv fremstillede medicin til. Den var karakteriseret af, at man i høj grad baserede sig på én enkelt ingrediens, som nærmest betragtedes som et vidundermiddel – det kunne f.eks. være kål – eller som hos Husen, kartofler.
- (3) Døckerske telte var filtelte konstrueret af ritmester Døcker. Teltene blev anvendt inden for militæret, men også til civile formål, bl.a. inden for sygeplejen.

Kilder: Materiale på Taasinge Lokalhistoriske Arkiv, Dansk Medicinhistorisk Årbog og internettet.

Lone Fallentin, født 1948 i Svendborg. Administrativ uddannelse med ansættelser inden for dagbladsbranchen og i kommunalt regi. Bosiddende i Landet på Tåsinge. Leder af Taasinge Lokalhistoriske Arkiv fra august 2011.

Jagtselskab. På nederste trappetrin står godsforvalter Jens Chr. Petersen, på jorden til venstre foran ham står Lars Møller fra Vindeby Færgegaard og ved siden af ham står Skovfoged Valdemar Julius Nielsen. (Foto fra ca. 1895)